

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Валентина Илиева Станева,
катедра „Икономика и счетоводство в транспорта“,
ВТУ „Тодор Каблешков“, Факултет „Транспортен мениджмънт“;
професионално направление 3.8. „Икономика“,
научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.8. Икономика
докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“

Автор: Янка Димчева Айвазова.

Тема: „Проблеми при оповестяванията във финансовите отчети“

Научен ръководител: проф. д-р Али Вейсел

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 167 от 15.05.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Проблеми при оповестяванията във финансовите отчети“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“.

Автор на дисертационния труд е *Янка Димчева Айвазова* – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра “Счетоводство и одит“ с научен ръководител *проф. д-р Али Вейсел* от Висше училище по застраховане и финанси - София.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Автор на дисертационния труд е *Янка Димчева Айвазова*, докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Счетоводство и одит“ на ВУЗФ, с научен ръководител проф. д-р Али Вейсел, зачислена със заповед № 114/02.03.2023 г. и отчислена със заповед 162/08.05.2024 г.

Докторантката е завършила магистърска степен по „Международни икономически отношения“ в Пловдивски университет „Пайсий Хилендарски“ и магистърска степен по „Счетоводство и контрол“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Има стаж като счетоводител, главен счетоводител, помощник-одитор и понастоящем е управител на специализирано счетоводно предприятие.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационният труд е интересна и актуална от гледна точка на предлагания подход за решаване на проблемите, свързани с оповестяването на финансовите отчети по Националните счетоводни стандарти (НСС). Актуалността на изследването е обусловена от докторантката с процесите на глобализация в световната икономика, които поставят нови предизвикателства пред съставителите на финансовите отчети, изискват все повече оповестявания и увеличават административната тежест.

Обект на настоящата дисертация са оповестяванията във финансовите отчети, съгласно НСС.

Предметът на изследването са проблемите при оповестяванията във финансовите отчети, при спазване изискванията на НСС.

Целта на настоящата дисертация е да се анализират изискванията за оповестявания по НСС и на тяхното практическо прилагане, за да се дефинират проблемните области, като същевременно се предложат решения и насоки за подобрения.

Задачите, които докторантката си е поставила в началото на изследването са изпълнени, като във всяка глава са изведени заключения.

Основната теза на докторантката е, че “изискванията за оповестявания във финансовите отчети на малките предприятия, съгласно българското счетоводно законодателство и НСС, не са подходящи за съставянето на уместни финансови отчети. Затова е необходимо да се подобрят действащите стандарти, като се регламентират важните оповестявания, при запазване на баланса между ползите и разходите за представяне на информацията.”

Основната цел и задачите на изследването са ясно и точно формулирани, в съответствие с дефинирания проблем, свързан с оповестяването на финансовите отчети, подбрани сполучливо по обхват и съдържание. Изборът на обект и предмет на изследване са подбрани коректно с оглед на подходящо избраното съотношение между конкретност на изследването и абстракция на изводите.

4. Познаване на проблема

От представения дисертационен труд е видно, че докторантката познава много добре изследваната материя както от теоретична, така и от практическа гледна точка. Изложението е обогатено с многобройни таблици, които нагледно подкрепят анализа на авторката. Личи авторската позиция навсякъде в текста, което говори за нейната компетентност в областта на разглеждания проблем.

5. Методика на изследването

Използваната методология включва исторически и нормативен подход, научно изследване на библиографски източници, сравнение, анализ и синтез, допълнена с резултатите от проведено емпирично изследване на базата на представителна статистическа извадка на предприятия от категорията „малки“ и „средни“. Считаю, че избраната методология е подходяща за целите на изследването и позволява постигане на поставената цел и получаване на резултати от дефинираните в дисертационния труд задачи.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран логично и в съответствие със съдържанието в увод, три глави, заключение и библиография, с общ обем от 154 стандартни компютърни страници, от които 119 страници са основен текст, в които са включени 25 таблици, общо 127 източника (от тях 63 са на български език, 53 на английски език и 11 от интернет сайтове). Изложението на дисертационният труд е съставено от три, относително съразмерни по обем глави, които отговарят на изискванията за дисертационен труд.

Уводът въвежда в изследваната тематика чрез всички реквизити на въведение в дисертационен труд – теза, обект, предмет, цел, задачи, методология, ограничителни условия.

Първата глава има въвеждащ, теоретичен характер. В нея докторантката изследва концептуалните основи на финансовата отчетност, проследява еволюцията на счетоводството (от неговото възникване и развитие до поставянето на теоретичните му основи), анализира стандартизационните процеси и разглежда целта и елементите на финансовите отчети.

Във втора глава авторката анализира значението на оповестяванията във финансовите отчети, изследва изискванията за съставяне на компонента „приложение“ към финансовия отчет, извършва критичен анализ на задължителните оповестявания съгласно НСС. Въз основа на това се идентифицират основните проблеми на разпоредбите. В заключение се обобщава, че в НСС се откриват неточности и пропуски в областта на оповестяването на финансовите отчети.

В глава трета авторката представя проведеното емпирично изследване върху качеството на годишните финансови отчети, като се анализират оповестяванията към тях и публикуването им. Въз основа на анализа на резултатите се предлагат насоки за подобрения и облекчаване на бизнеса, както изводи и препоръки за подобряване на текущото състояние. Отчитам като много добър подход анализа на практиката в други държави, във връзка с изискванията за съставянето и публикуването на финансовите отчети.

В заключението коректно са изложени основните изводи от направеното изследване, с ясен, логичен и последователен стил на изложение, без стилистични и правописни

грешки, при коректно цитиране на библиографските източници по БДС. Не ми е известно да са постъпили сигнали за плагиатство и не съм констатирала такава.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приемам предложените от докторантката научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд, както са формулирани в автореферата към труда (стр. 30). В синтезиран вид могат да се обобщят следните приноси в труда:

- ❖ Извършено е теоретично изследване на възникването, развитието, целта и елементите на финансовата отчетност.

- ❖ Изследвани са изискванията за съставяне на компонента „приложение“ към финансовия отчет. Извършен е критичен анализ на разпоредбите за оповестявания по НСС, с предложени препоръки за подобрения.

- ❖ Направено е емпирично изследване за пропуските при публикуването на годишните финансови отчети и качеството на оповестяванията към тях. Предложени са насоки за подобрения на финансовата отчетност и облекчения за бизнеса.

- ❖ Проучени са практиките в други държави, във връзка с изискванията за съставянето и публикуването на финансови отчети. Изведени са добрите практики, които могат да се използват при промяна на счетоводното законодателство в България.

Приносите съответстват на съдържанието на дисертационния труд и на резултатите от изследването.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантката е представила 3 (три) самостоятелни публикации по темата на дисертацията, на български език, които са свързани с различни нейни аспекти, публикувани през 2023 г. в научни списания с научно рецензиране (сп. „Управление в бизнеса и публичния сектор“ и електронно сп. ИДЕС), както и в сборник с доклади от Международна научна конференция „Икономика на бъдещето“, проведена през 2023 г.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Всички представени за рецензиране във връзка с настоящата процедура три броя научни публикации са от областта на тематиката на дисертационния труд. Те допълват научните резултати в него и подпомагат популяризирането им. Напълно достатъчни са за изпълнение на националните минимални изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за присъждане на ОНС „доктор“.

10. Лично участие на докторанта

Няма информация, която да поставя под съмнение авторството на представения дисертационен труд. От текста личи ангажираността на докторантката Айвазова с тематиката, както и много доброто ѝ познаване.

11. Автореферат

Авторефератът към дисертационния труд е в обем от 30 страници, ясно структуриран и подготвен в съответствие с общоприетите изисквания. Отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

12. Критични забележки и препоръки

Към дисертационния труд на докторантката Янка Айвазова нямам критични бележки.

13. Лични впечатления

Не познавам лично докторантката Янка Айвазова и нямам лични впечатления от нея.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръката ми към докторантката е да публикува дисертационния си труд като книга и да продължи своите научни изследвания в предметната област, с фокус върху теоретичната и практическа значимост на общите положения на НСС, като паралел на

Концептуалната рамка на МСС. Ползата ще е за аудиторията, интересуваща се от проблемите по съставянето и оповестяването на финансовите отчети.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на **всички** изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантката Янка Димчева Айвазова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Янка Димчева Айвазова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Счетоводство, одит и анализ“.

27.05.2024 г.

Рецензент: ..

проф. д-р Валентина Станева